

NORGES HØYESTERETT

Den 22. desember 2005 avsa Høyesterett dom og kjennelse i

HR-2005-02005-A, (sak nr. 2005/1325), straffesak, anke,

A (advokat Erling O. Lyngtveit)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Geir Evanger)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder blant annet spørsmålet om gyldigheten av førerkort ervervet i et annet EØS-land.
- (2) Ved tiltalebeslutning utferdiget av Østfold politidistrikt 22. januar 2004 ble A satt under tiltale for to overtredelser av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 5 første ledd, jf. andre ledd, jf. skiltforskriftene § 8 om fartsovertredelse (tiltalens poster I a og b), fire overtredelser av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum om kjøring uten gyldig førerkort (postene II a til d) og fire overtredelser av bilansvarsloven § 20 første ledd bokstav b om bruk av bil uten lovpålagt ansvarsforsikring (postene III a til d).
- (3) Den ene tiltaleposten om fartsovertredelse gjaldt kjøring 28. desember 2003. Politiet besluttet samme dag å beslaglegge As førerkort. Ved kjennelse 10. februar 2004 besluttet Fredrikstad tingrett fortsatt beslag av førerkortet inntil saken var endelig avgjort, men ikke utover 28. juni 2004.
- (4) Fredrikstad tingrett avsa 17. juni 2004 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A født 00.00.1964 frifinnes for postene Ia, IIc, III a og b.
 2. A dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 5 første ledd jf annet ledd, vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum og bilansvarsloven § 20 alt sammenholdt med straffeloven § 63

første ledd til en straff av fengsel i 21 – tjueen – dager som en fellesstraff med den betingede del av Fredrikstad tingretts dom av 30 januar 2002 jf straffeloven § 53 nr 3.

3. **A fradømmes retten til å føre førerkortpliktig motorvogn i en periode av 6 – seks – måneder regnet fra 28. desember 2003. Han må for å få tilbake førerretten avlegge ny fullstendig førerprøve.**
 4. **Saksomkostninger idømmes ikke.”**
- (5) A anket over ulike sider ved dommen til Borgarting lagmannsrett. Anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post II a, b og d og III c og d ble tillatt fremmet. Anken gjaldt ikke domfellelsen for fartsovertredelsen 28. desember 2003, som dermed ble rettskraftig.
- (6) Under hovedforhandlingen i lagmannsretten rettet aktor tiltalebeslutningen punkt III til å gjelde bilansvarsloven § 20 første ledd bokstav a om manglende tegning av lovpålagt ansvarsforsikring.
- (7) Borgarting lagmannsrett avsa 29. april 2005 dom med slik domsslutning:
- ”1. **Tingrettens dom oppheves for så vidt A er dømt etter bilansvarsloven § 20.**
 2. **A dømmes for overtredelser av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum (tiltalebeslutningen pkt. II b og II d) og for det forhold som er rettskraftig avgjort ved Fredrikstad tingretts dom av 17. juni 2004, alt sammenholdt med straffeloven § 63 første ledd, til en straff av fengsel i 30 – tretti – dager. Straffen er en fellesstraff med den betingede del av Fredrikstad tingretts dom av 30. januar 2002, jf straffeloven § 53 nr 3. I tillegg ilegges han en ubetinget bot på 10.000 – titusen – kroner, eller, dersom boten ikke betales, straff av fengsel i 10 – ti – dager. Fullbyrdelsen av fengselsstraffen utstår etter reglene i straffeloven § 52 flg. med en prøvetid på 2 – to – år.**
 3. **A frifinnes for en overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf. § 24 første ledd (tiltalebeslutningen pkt. II a).**
 4. **A fradømmes retten til å føre førerpliktig motorvogn i en periode av 6 – seks – måneder.”**
- (8) A var etter dette dømt for to tilfeller av kjøring uten gyldig førerkort i tillegg til den fartsovertredelsen som var rettskraftig avgjort av tingretten.
- (9) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen ved domfellelsen etter tiltalens post II b og d, samt saksbehandlingen, subsidiært lovanvendelsen og bevisbedømmelsen ved fradømmelsen av retten til å føre motorvogn.
- (10) *Jeg er kommet til at anken må føre frem.*
- (11) Jeg ser først på de to domfellelsene for kjøring uten gyldig førerkort, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum. Kjøringen fant sted i Fredrikstad 13. november og 28. desember 2003. Da hadde A ikke gyldig norsk førerkort. Spørsmålet er om hans svenske førerkort var gyldig i Norge da kjøringen skjedde.

- (12) A startet studier i Sverige i august 1986 og oppholdt seg i det alt vesentlige der til han avsluttet studiene i mai 1990. Han har siden 18. desember 1986 hatt svensk førerkort. Førerkortet var fortsatt gyldig i Sverige da den aktuelle kjøringen fant sted i Norge.
- (13) Partene er enige om at A ikke hadde adgang til å nytte sitt svenske førerkort i Norge da han flyttet tilbake hit i mai 1990, jf. den dagjeldende førerkortforskriften 23. februar 1979 nr. 4 § 35, og jeg slutter meg til det. Ved endring 28. august 1996 nr. 837 ble det imidlertid innført nye bestemmelser i førerkortforskriften § 34 a om førerkort utstedt i EØS-området. Endringen trådte i kraft 1. januar 1997 og gjaldt inntil forskriften av 1979 ble avløst av førerkortforskriften 19. april 2004. Etter endringen i 1996 lød § 34 a nr. 3 slik:

”3. Person med fast bopel i Norge

Person med fast bopel i Norge som erverver førerkort i annen EØS-stat etter minst 6 måneders dokumentert opphold der, eller person som har ervervet førerkort i annen EØS-stat før denne tok fast bopel her, har de samme rettigheter og plikter som fremgår av nr. 1 og 2 ovenfor.”

- (14) Av nr. 1 og 2 fulgte det at førerkort som var utstedt i en annen EØS-stat, som hovedregel kunne benyttes i Norge.
- (15) Det første spørsmålet er om § 34 a i det hele tatt får anvendelse i vår sak når As svenske førerkort allerede ble ervervet i 1986 og ikke ga rett til kjøring i Norge i tiden fra han flyttet tilbake og frem til § 34 a trådte i kraft i 1997.
- (16) Jeg kan ikke se at ordlyden i § 34 a er til hinder for en slik løsning. Formålet med bestemmelsen var å likestille førerkort utstedt i de ulike EØS-stater og slik lette bevegeligheten over landegrensene. Dette formålet blir best ivaretatt dersom reglene gjelder uavhengig av når førerkortet ble ervervet. Endringen bygger på en forutsetning om at førerkort utstedt innenfor EØS-området er likeverdige. Jeg kan da ikke se avgjørende grunner til at bare førerkort ervervet etter ikrafttreddelsen 1. januar 1997 skal omfattes av § 34 a. Jeg mener etter dette at § 34 a kommer til anvendelse i vår sak.
- (17) Det neste spørsmålet er om seks månederskravet i § 34 a nr. 3 er oppfylt. A ervervet sitt svenske førerkort før han hadde bodd seks måneder i Sverige, men hadde da han flyttet tilbake til Norge, bodd i Sverige i nesten fire år.
- (18) Lagmannsretten forsto § 34 a nr. 3 slik at en person må ha bodd i vedkommende EØS-land i minst seks måneder før førerkortet ble ervervet, for å få rett til å kjøre med det i Norge. Etter mitt syn kan ikke forskriften være slik ment. Formålet med kravet er å hindre at noen reiser til et annet EØS-land og tar førerkort der uten å ha bomessig tilknytning til dette landet. Dette formålet er oppfylt når personen har bodd i vedkommende land i minst seks måneder. Hvorvidt oppholdet hadde vart i minst seks måneder da førerkortet ble ervervet, synes i denne sammenheng å være av mindre betydning. Et slikt krav ville dessuten kunne gi urimelige resultater. Det ville for eksempel føre til at en person som bor seks måneder og en dag i Sverige, og tar svensk førerkort på oppholdets siste dag, kan kjøre med sitt svenske førerkort i Norge, mens en person – som A – som har bodd i flere år i Sverige, men som tok førerkortet kort tid etter at utenlandsoppholdet startet, ikke skal kunne gjøre det.

- (19) Jeg mener på denne bakgrunn at § 34 a nr. 3 må forstås slik at det avgjørende er om en person som har ervervet førerkort i en EØS-stat, har bodd sammenhengende i vedkommende land i minst seks måneder før han flytter tilbake til Norge, og ikke om utenlandsoppholdet har vart i seks måneder når førerkortet erverves.
- (20) Det følger av dette at A fra forskriften § 34 a trådte i kraft 1. januar 1997, hadde rett til å kjøre i Norge med sitt svenske førerkort. Han må derfor frifinnes for de to tiltalepunktene om kjøring uten gyldig førerkort.
- (21) Jeg går nå over til anken over fradømmelsen av føreretten. Jeg legger til grunn at både aktor og forsvarer under ankeforhandlingen i lagmannsretten gikk ut fra at spørsmålet om å fradømme føreretten var rettskraftig avgjort i tingretten, og at aktor under sitt innledningsforedrag gjorde uttrykkelig oppmerksom på dette. Spørsmålet om tap av føreretten ble følgelig ikke behandlet under hovedforhandlingen.
- (22) Tingretten bestemte at fradømmelsen skulle gjelde i seks måneder regnet fra 28. desember 2003. Lagmannsretten opprettholdt tapsperioden på seks måneder, men satte ikke 28. desember 2003 som utgangspunkt for beregningen. Dette innebærer at seks månedersperioden først starter å løpe fra avgjørelsen er rettskraftig, jf. forskrift 19. desember 2003 nr. 1660 om tap av retten til å føre motorvogn mv. – tapsforskriften – § 1-4. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2004, men gjelder ifølge overgangsbestemmelsen i § 11-2 også for saker – som den foreliggende – som bringes inn for tingretten for pådømmelse etter 1. januar 2004.
- (23) Tap av føreretten er en del av ankegrunnen straffutmålingen/reaksjonsspørsmålet, jf. Rt. 2005 side 1020. Da lagmannsretten fastsatte ny straff etter å ha opphevet domfellelsen for et par tiltalepunkter og frifant for enkelte andre, kunne den også treffe bestemmelser av betydning for tapet av føreretten. Men når lagmannsretten forskjøv utgangspunktet for beregningen av tapstiden i forhold til tingrettens dom, skulle den først ha gitt partene anledning til å uttale seg om spørsmålet, jf. prinsippet i straffeprosessloven § 38 tredje ledd. Særlig kunne partene ha interesse av å uttale seg om hvorvidt det skulle gjøres fradrag etter tapsforskriften § 1-4 første ledd tredje punktum.
- (24) Etter straffeprosessloven § 343 første ledd kommer feil i saksbehandlingen som hovedregel bare i betraktning når det antas at feilen kan ha innvirket på dommens innhold. Når det – som her – foreligger brudd på kontradiksjonsprinsippet, skal det i alminnelighet lite til før feilen kan antas å ha virket inn. Saken er ikke godt opplyst når det gjelder den praktiske gjennomføringen av førerkortbeslaget 28. desember 2003. Det er ikke klart om vilkårene for å gjøre fradrag for beslagsperioden etter tapsforskriften § 4-1 første ledd tredje punktum er oppfylt, eller om beslaget i motsatt fall gir grunnlag for å sette tidsrommet for tapet av føreretten kortere enn 6 måneder, jf. Rt. 2005 side 947. Jeg finner etter dette at feilen kan ha virket inn, og at punkt 4 i lagmannsrettens domsslutning om tap av førerett må oppheves.
- (25) Det forhold som det etter dette skal utmåles straff for, er fartsoverskridelsen 28. desember 2003, hvor A kjørte i en hastighet av 94 km/t i en sone hvor høyeste tillatte hastighet var 60 km/t. Jeg er enig med de tidligere instanser i at det bør utmåles en fellesstraff med straffen fastsatt i Fredrikstad tingretts dom 30. januar 2002, hvor A ble idømt betinget fengsel i 21 dager og en ubetinget bot på 6000 kroner for heleri og en fartsovertredelse. Etter mitt syn bør fellesstraffen omfatte hele straffen, og ikke bare den betingede delen.

Fellesstraffen kan passende settes til betinget fengsel i 21 dager og 10 000 kroner i bot, subsidiært 10 dagers fengsel.

(26) Jeg stemmer for denne

DOM OG KJENNELSE:

I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:

1. A frifinnes for overtredelser av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum (tiltalebeslutningen postene II b og II d).
2. For det forhold som er rettskraftig avgjort ved Fredrikstad tingretts dom 17. juni 2004, idømmes han en straff av fengsel i 21 – tjueen – dager. Fullbyrdelsen av fengselsstraffen utstår etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år. I tillegg idømmes han en bot på 10 000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 10 – ti – dager. Straffen er en fellesstraff med den straff han ble idømt ved Fredrikstad tingretts dom 30. januar 2002.
3. Domsslutningen punkt 4 om fradømmelse av føreretten oppheves.

(27) Dommer **Skoghøy:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende

(28) Dommer **Stang-Lund:** Likeså.

(29) Dommer **Matningsdal:** Likeså.

(30) Dommer **Aasland:** Likeså.

(31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

DOM OG KJENNELSE:

I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:

1. A frifinnes for overtredelser av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum (tiltalebeslutningen postene II b og II d).
2. For det forhold som er rettskraftig avgjort ved Fredrikstad tingretts dom 17. juni 2004, idømmes han en straff av fengsel i 21 – tjueen – dager. Fullbyrdelsen av fengselsstraffen utstår etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år. I tillegg idømmes han en bot på 10 000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 10 – ti – dager. Straffen er en fellesstraff med den straff han ble idømt ved Fredrikstad tingretts dom 30. januar 2002.
3. Domsslutningen punkt 4 om fradømmelse av føreretten oppheves.